

Z GALÉRIE TVORCOV

Spojenie architektúry a prírody je nevyhnutnosť!

Jediná Slovenka, ktorá pracuje pre svetoznáme architektonické štúdio Zaha Hadid Architects v Londýne. Preslávila sa viacerými architektonickými počinmi a patrí medzi úspešné tvorkyne, ktoré zanechali svoj rukopis v rôznych kútoch sveta. Práve o tvorbe, inšpirácii a úspechoch sme sa rozprávali s **Lenkou Petrákovou**, výnimočnou slovenskou architektkou.

Lenka, opíšte nám tvorbu, čo vás inšpiruje?

Inšpiruje ma príroda, ale tá inšpirácia nie je iba vizuálna, teda o sledovaní geometrických vlastností, ale hlavne o študovaní systémov, ktoré príroda vytvorila, či už hovoríme o materiálových vlastnostiach a ich možnosti reakcie na zmeny v prostredí – napríklad pohybe rastlín pri zmene vlhkosti. Príroda je plná sebestačných systémov, ktoré nezaťažujú životné prostredie, ale ho podporujú, systémov, ktoré pri relatívne malom energetickom náklade dokážu rásť či meniť tvar na optimalizovanie energetických strát. Toto nám dnes ešte stále v architektúre chýba, naše stavby sú energetické náročné a často tvoria záťaž pre životné prostredie.

Kde aktuálne pôsobíte?

Pracujem pre architektonické štúdio Zaha Hadid Architects v Londýne už od roku 2017 a momentálne na pozícii hlavnej architektky zodpovedám za vedenie dizajnu po vizuálnej aj technickej stránke.

Určite nielen nás zaujala vaša plávajúca stanica The 8th Continent®. Priblížte nám jej ideu.

The 8th Continent® je plávajúca stanica na čistenie a výskum oceánov. Objekt sa skladá z piatich hlavných častí a každá z nich je vyvinutá na základe požadovaných charakteristík prostredia a programu, ktorý vykonávajú. (1) Bariéra pláva na vodnej hladine a posúva odpad smerom k zberaču. (2) V zberači voda preteká nádržami, v ktorých je filtrovaná, plastové úlomky sú zachytávané a voda sa po celom cykle buď vráti do oceánu, alebo jej časť je vsakovaná do vodných nádrží a ďalej spracovávaná. (3) Prefiltrovaná

čistá voda sa prečerpáva do vodnej nádrže v skleníkoch a používa sa na hydroponickú kultiváciu rastlín. Integrované fotovoltaické panely pokrývajú skleníky a zabezpečujú dostatok energie na ohrev vodných nádrží, čo umožňuje odparovanie vody a jej odsoľovanie. (4) Výskumné a vzdelávacie centrum, ktoré obkolesuje vodné nádrže, ponúka platformu na štúdiu vody a morského života na otvorenom oceáne. A poslednou časťou sú (5) obytné priestory. Plávajúca stanica je sebestačná, takže prvky stanice musia spolupracovať a optimalizovať zdroj energie. Bariéra tiež získava energiu z prílivu, ktorou poháňa turbínu na zhromažďovanie odpadu. Stanica naozaj funguje ako ekosystém, jej procesy sú prepojené, aby bola dosiahnutá sebestačnosť a každý jeden proces je využitý na maximum. Tak ako to vidíme v prírodných systémoch, ktoré boli mojou hlavnou inšpiráciou.

S maketou stanice The 8th Continent® ste sa zúčastnili na výstave Expo Dubaj 2020. Bolo to pre vás prínosom? Nedostali ste ponuky na spoluprácu v Emirátoch?

Možnosť prezentovať projekt v Emirátoch vďaka ministerstvu životného prostredia, Slovenskej agentúre životného

prostredia, ako aj ministerstvu hospodárstva bola fantastická a som za ňu nesmierne vďačná. Mala som šancu osobne prezentovať tento projekt na Expe Dubaj aj sa stretnúť s mnohými zaujímavými podnikateľmi a inžiniermi, ktorí pracujú na projektoch týkajúcich sa čistenia životného prostredia. Určite to bolo veľmi prínosné a verím, že nové kontakty mi pomôžu ďalej rozvíjať projekt.

Súčasťou vašej tvorby je aj návrh banky semienok na Antarktíde, ktorá sa dokáže plaviť aj stáť v ľadovej krajine. Je ekológia a udržateľnosť vašim hlavným motívom?

Áno, témy, ktoré sa venujú životnému prostrediu, sú mi veľmi blízke. Či už ide o navrhovanie objektov, ako sú plávajúca stanica alebo banka semienok, ktoré sú priamo spojené so životným prostredím, ale taktiež sa venujem projektom rekonštrukcií existujúcich stavieb, pretože obnova budov, hľadanie ich nového programového zamerania, je v dnešnej dobe dôležitou otázkou. V Británii je živá diskusia o minimalizovaní búrania stavieb a verím, že obnova stavieb a navrhovanie stavieb, ktoré počíta s čo najdlhšou životnosťou a možnou zmenou funkcie stavby, preniknú viac do architektonického navrhovania.

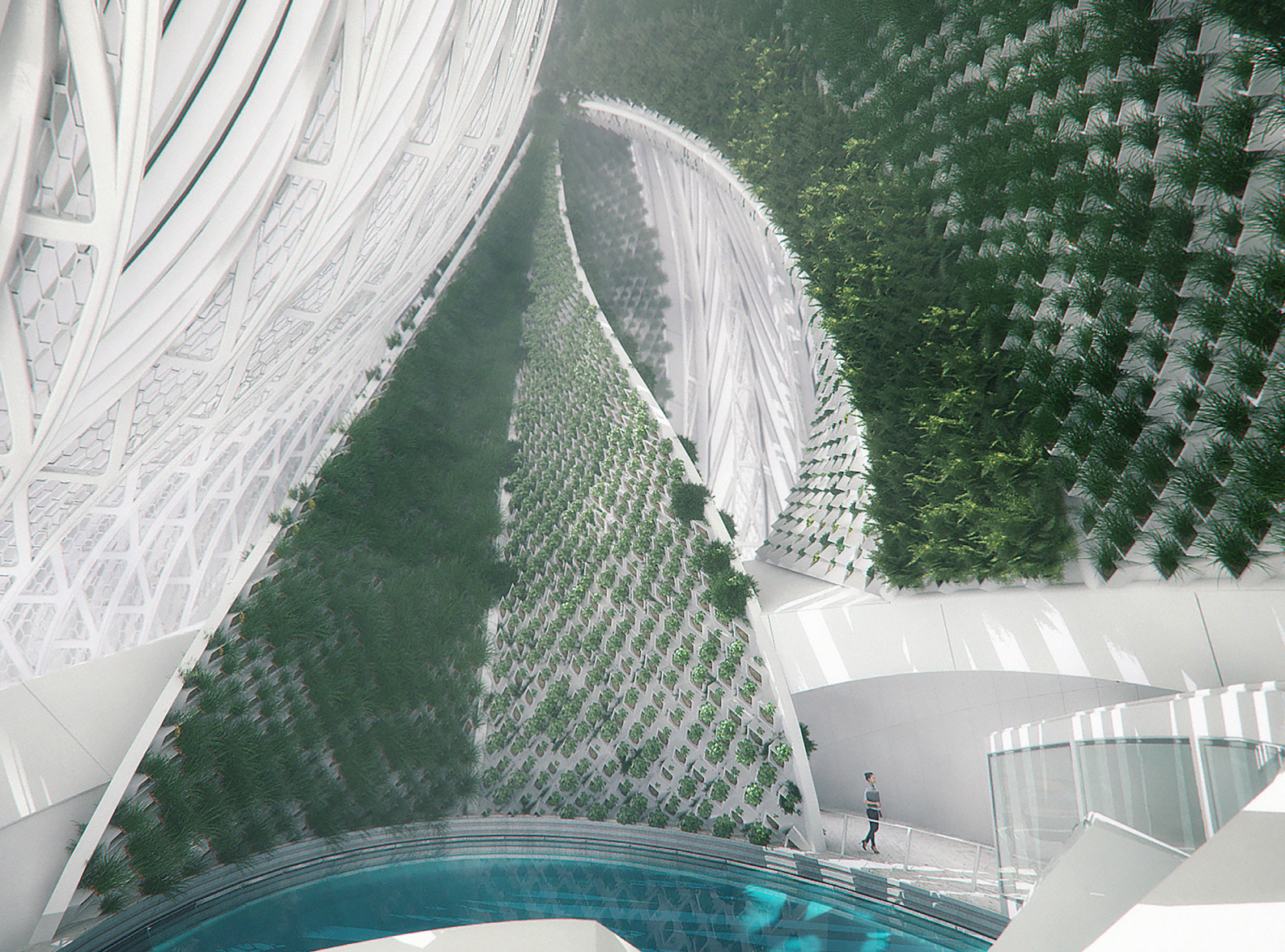
Je proces medzi vytvorením modelu a jeho komercializáciou náročný?

Tak ako v každom odbore je cesta od prvotnej myšlienky k objektu, ktorý je pripravený na komerčné účely, zložitá. Pri architektúre, ktorá je spojením dizajnu a technológie, tento proces často trvá aj roky a okrem architektov je do procesu zapojené veľké množstvo špecializovaných konzultantov, napríklad odborníci na statiku, vzduchotechniku, energetické posudky, teplotechniku, akustiku, svetlo, elektrinu, kanalizáciu a vodné inštalácie a podobne.

Tento rok sa venujeme ženám v kreatívnom priemysle, aké je podľa vás postavenie dizajnérok v spoločnosti a obzvlášť na Slovensku?

Keďže už desať rokov žijem mimo Slovenska, je pre mňa ťažké vyjadrovať sa priamo k postaveniu žien na Slovensku. V kancelárii Zaha Hadid Architects je zastúpenie žien a mužov celkom vyrovnané, predsa len Zaha Hadid bola jednou z najvýraznejších ženských architektiek našej doby a veľa investovala do podpory žien v kreatívnom odvetví. Veľmi si vážim, že mám šancu pracovať v prostredí, ktoré ponúka rovnaké možnosti pre ženy a mužov, a keďže

v kancelárii je zastúpených okolo 50 národností, je to naozaj veľmi inšpiratívne prostredie.

Architektúra je ale stále veľmi mužsky dominantné odvetvie. V projektoch, na ktorých robím, sú väčšinou zastúpení architekti, dizajnéri a inžinieri a zo všetkých členov tímov tvoria ženy iba okolo 10 až 15 %. Takže celosvetovo je aj v kreatívnom odvetví pravdepodobne ešte ťažké hovoriť o rovnakých možnostiach pre ženy.

Čo by ste odkázali študentkám dizajnu či architektúry, ktoré sa chcú vo svete presadiť medzi tak silnou konkurenciou?

Musia tvrdo pracovať, veľa sa vzdelávať a nebať sa prezentovať svoju dobre vykonanú prácu.

Keď som študovala vo Viedni alebo v Los Angeles, v škole sme boli plne oddaní našim projektom. Pracovali sme aj 16 hodín denne, víkendy a sviatky, a toto odhodlanie bolo na projektoch aj vidno. Áno, nebolo to ľahké, ale

neuveriteľne veľa sme sa naučili. Architektonický dizajn je náročný a pokiaľ človek tvorí geometricky náročnejšie kompozície, je veľmi dôležité, aby sa venoval aj štúdiu zákonitostí geometrie.

Duševné vlastníctvo je stále medzi podnikateľmi nie úplne prebádanou oblasťou a častokrát mu neprikladajú váhu či dôležitosť. Vy duševné vlastníctvo považujete za vaše najsilnejšie aktívum?

Áno, duševné vlastníctvo je pre mňa veľmi dôležité, aj preto pracujem na registrácii mojich projektov. Ako som už spomenula, vývoju geometrie a projektom venujem veľa času a energie a žijem cez ne svoj život, preto považujem ich ochranu za veľmi dôležitú.

Spracovala Lucia Spišiaková

Foto: L. Petráková